

W. BIEGAŃSKIĘ · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

PRENUMERATA WYNOŚ: Rocznik rb. 8, półrocznik rb. 3, kwartalnik rb. 1-50, miesięcznik kop. 50, wraz z przysyłką pocztową lub odnośnicą do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kpp. 20.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesarionów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8-10 wiecz. Reklamów nadaje redakcja nie gratis.

CENA

6 GROSZY

DEMY ABONEN: Za wiersz półstawy jednoszpaltowy lub jego miejsce: Nadstawe k. 50, przed listem k. 40, za listem: 3 kol. i mikrologi po kop. 20, za 4 kol. po kop. 20. Długość ogłoszenia po kop. 2 za wiersz. Najdłuższe ogłoszenia: kop. 20. Odbieranie treści nasy omalają 10 proc. drożej. Za ogłoszenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, ULICA PANNY MARYI Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 17 września:

Wschodni plac boju.

Front wojsk generała marszałka polnego ks. Leopolda Bawarskiego.

Na całym froncie na południe od Pińska zauważyć się daje wzmożenie rosyjskiej działalności ognijowej. Na zachód od Lucka, wczoraj zrana, w południe i pod wieczór nieprzyjacieli nacierał na front Zatory (nad Turka) — Pustomyty, broniący przez wojska generała v. Marwitz, pozostające pod naczelnym dowództwem generała pułkownika von Tursztyańskiego. Atakowały duże siły, w tej liczbie w widoku wypadkach obydwa korpusy gwardji. Natarcie zahamowało się całkowicie z obrzymymi — jak to częściowo stwierdzają doniesienia — dla nieprzyjaciela stratami. Przy armji generała v. Bohm-Ermolli'ego, między Seretem a Strypa, na północ od Zborywa, wojska niemieckie generała v. Ebena przetrwały całkowicie silne ataki nieprzyjacielskie.

Front generała jazdy Arcyksięcia Karola:

Również pod Narajówką i na wschód od niej wystąpił nieprzyjacieli z dużymi siłami do ataku. Wielokrotnie nacierał on bezskutecznie, wreszcie odepchnął front na niewielką głębokość. Na północ od Stanisławowa, po krótkiej walce zbliska, odparto częściowy atak rosyjski.

W Karpatach rzucał bezskutecznie nieprzyjacieli gęste kolumny na nasze stanowiska po obydwu stronach Ludowy. Tutaj, jak również na wszystkich wyznach na zachód od Szypotu i na południowy zachód od Dorna Watry, został bardzo krwawo odparty.

W Siedmiogrodzie atakowali Rumuni na odcinek Kokela, po obydwu stronach Oderhelden (Szekely-Udwarhely).

Zachodni plac boju.

Na froncie generała marszałka polnego ks. Albrechta Wirtemberskiego i na skrzydle północnym frontu wojsk nast. tronu Bawarskiego, ks. Rupprehta, utrzymywała się ożywiona działalność bojowa. Długotrwała bitwa nad Sommą, czyni postępy. Na północ od rzeki odparto krwawo wszystkie natarcia, częściowo już w ogniu zaporowym. O małe zbiorowiska Anglików pod Courcellette i Flers oraz na zachód od Lesboufs walki jeszcze trwają. Na północ od Gillera osiągnęliśmy sukcesy w natarciu. Na południe od Sommy doszło do kilku ataków. Walki artyleryjska i tutaj nie doznała przerwy.

Balkański plac boju.

Front generała marszałka polnego v. Mackensena.

W Dobrudży trwa pościg nieprzyjaciela.

Front Macedoński.

Nic nowego.

Pojędyńsze natarcia nieprzyjacielskie na froncie Mogleny i na północny zachód od jeziora Tachine zostały odparte. Kawalę ostrzeliwano z morza.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 17 września:

Wschodni plac boju.

Front przeciwko Rumunji.

Na południowy wschód od Hatseg (Hötzing) kompanje honwedów i oddziały niemieckie dokonały zwycięskiego natarcia. Poza tem nic ważnego.

Na froncie rosyjskim

Nieprzyjacieli czynił wczoraj ponownie niezwykle wysiłki, by zagrozić linję wojsk sprzymierzonych. Walka rozstrzygnęła się wszędzie na naszą korzyść.

Front wojsk gen. kawalerji Arcyksięcia Karola.

Na pograniczu trzech krajów, na południowy wschód od Dorna Watry, pomiędzy Capulem, Oserna Hora, na północny wschód od przełęczy Jablonicza, na północ od Stanisławowa i nad Narajówką i na północny wschód od Brzezan, front wojsk gen. kawal. arcyks. Karola został zaatakowany znacznie przeważającymi siłami. Ataki nieprzyjacielskie, pominawszy nieznaczny sukces lokalny pod Łupnicą Dolną, zakończyły się wszędzie zupełnym niepowodzeniem Rosjan.

Podobny wynik osiągnęły ataki nieprzyjacielskie na sprzymierzone siły zbrojne armji gen. pułkownika Boehm-Ermollego, walczące pod rozkazami von Ebena, pomiędzy Zborowem a źródłami Seretu. Dzięki skutecznemu współdziałaniu piechoty i artylerji nieprzyjacieli został wszędzie odparty.

Rosjanie zamierzali wykonać główne natarcie na wschód od Lucka na armję gen. pułkownika v. Tursztyańskiego przeciwko którym rzućli ponownie do walki świeżo wystawione dywizje gwardji.

Masy rosyjskie podzielone na liczne falangi, rzucały się kolejno pomiędzy Fustomytami i Zaturami na odcinek, na którym dowodził gen. v. d. Marwitz. Kolumny nieprzyjacielskie tamaly się przeważnie przed naszymi przeszkodami i jeżeli zdolały na poszczególne punkta wtrągnąć do naszych linii, wówczas wypierano je w kontratakach. Pole walki zostało pokryte poległymi i rannymi Rosjanami.

Stosunkowo niewielka liczba jeńców dowodzi, zaciętości z jaką walczono.

Straty nasze — stosunkowo małe.

Włoski plac boju.

Na płaskowzgórzu Karstu Włosi

kontynuowali swe ataki dniami i nocą. Front nasz pozostał niewzruszonym.

Największa bitwa toczyła się pomiędzy Loknicą i szczytem Karstu na południowy zachód od jeziora Doberdo.

Jakkolwiek przeciwko temu odcinkowi frontu nieprzyjacieli wyprowadził nieustannie nowe siły to jednak walka na bliski dystans rozstrzygnęła się każdorazowo na korzyść wojsk naszych, wśród których wyróżnił się szczególnie pułk piechoty Nr. 96. Straty Włochów, odpowiednio do masowego nakładu na ciasnej przestrzeni ataku, są nader wysokie. Tak więc w zapasach o sam wspomniany szczyt Karstu legło pokotem siedm pułków nieprzyjacielskich.

Na froncie na północ od Wippach aż po Krn walka artylerji przybiera na gwałtowność.

Front bałkański:

Sytuacja naogół nie uległa zmianie.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-porucznik.

Sprawozdanie admiralicji austriackiej.

(W. B. T.) Urzędowo donoszą dnia 17 września:

Eskaadra hydroplanów nocą z 16 na 17 września obrzuciła skutecznie ciężkimi bombami urządzenia kolejowe Mestru.

Wszystkie samoloty powróciły bez szwanku.

Dowództwo floty.

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 16 września:

Wiezorem:

Na froncie Somme dzień upłynął stosunkowo spokojnie.

Osiągnęliśmy pewne postępy na północ od Bujavesnes i zdobyliśmy rów na północ od Berny.

Kontratak niemiecki na stanowiska nasze pomiędzy Bellois en Sarterre i Barleux rozchwiał się w ogniu naszych karabinów maszynowych.

Komunikat angielski.

Główna kwatera donosi dnia 16-go września:

Na głównym terenie bitwy nie zostały żadne zmiany. Zdobyto 4 działa polowe i zabrano 260 jeńców. Odparto 2 kontrataki lokalne.

Utrzymaliśmy linję, zdobyta wczoraj, obejmująca wielkie wieś Courcellette i Flers.

Wojska nasze nocą ubiegłej wtrągnęły w wielu miejscach do rowów nieprzyjacielskich, zadając nieprzyjacielowi ciężkie straty i wzięty jeńców.

Składajcie ofiary na Polską Matkę Szkołą

Opuszczenie Dobrudży?

GENEWA, 17 | 9. Verraux twierdzi na szpaltach „L'Oeuvre“ iż Bułgarzy trzymają w swem posiadaniu linię na północy od Dobriczu, czemu francuska prasa rządowa stanowczo zaprzecza. Rumuni nie mogą na dwóch frontach prowadzić ofensywy, ponieważ nie posiadają do tego dostatecznej armji. Z tego powodu rumuńskie dowództwo naczelne postanowiło opuścić ewentualnie Dobrudżę, natomiast zafantowac z tego powodu pewne obszary w Siedmiogrodzie.

Dobrudża.

Dobrudża zajmuje 16,000 klm. kw. stanowi teren obecnych walk między wojskami niemiecko bułgarsko-tureckimi a rumuńsko-rosyjskimi, nazywa się kraina leżąca w zagięciu Dunaju w dolnym jego biegu, a w części delcie między kilkoma jego ujściami do morza.

Od zachodu i północy granicę Dobrudży stanowi Dunaj, który od zachodu oddziela ją od rumuńskiej również Wołoszczyzny, a od północy od rosyjskiej Bessarabji, od wschodu za myka Dobrudżę na morze Czarne, od południa zaś posiadłości bułgarskie. Tu granica zmieniła się niedawno, podczas bowiem gdy cała Dobrudża, której granica ciągnęła się od twierdzy Silistria nad Dunajem do portu Mangalii nad morzem Czarnem, dostała się już Rumunii podczas traktatu berlińskiego w roku 1878, to obecnie wchodzący w skład jej pas południowy, sięgający do twierdzy Tutakanu nad Dunajem, miasta Dobrycz i portu Bateczyk, otrzymała Rumunja od Bułgarii dopiero na mocy traktatu bukareszteńskiego w roku 1918, po drugiej wojnie bałkańskiej.

Część północna kraju, dochodząca do ujścia Dunaju, jest bagnista, reszta ma charakter stepowy.

Ludność tworzą częścią Bułgarzy, Turcy, zwani turkomanami, częścią Tatarzy z Budziaku i Krymu, potomkowie tych Tatarów, którzy w okresie Chmielnickich napadali na Polskę.

Turcy i Tatarzy mieszkają po wsiach i trudnią się uprawą roli, oraz chowem bydła. Rumuni zaś, Grecy, Ormianie i żydzi skupiają się w miasteczkach i zajmują się rzemiosłem, rybołóstwem i handlem.

Bombardowanie Sofji.

SOFJA, 17 | 9. Bułgarska agencja telegraficzna donosi: Dwa latawce nieprzyjacielskie, które nadełciały nad Sofję od strony południowej, rzuciły bomby małego kalibru, które wyrządziły tylko nieznaczne szkody. Lotnicy uciekli następnie w kierunku północnym.

Grecja stoi otworem dla obydwoh stron.

BERLIN, 17 | 9. „Lokalanzeiger“ donosi z Rotterdamu:

Na zapytanie koalicji, jakie stanowisko zajmie Grecja w razie dalszego posuwania się na terenie greckim Bułgarów, Zaimis odpowiedział, że teren grecki stoi otworem dla obydwoh stron wujających, a Grecja, jako państwo neutralne nie będzie się opierać zbrojnie posuwaniu się Bułgarów.

Nowa milionowa armja angielska.

GENEWA, 17 | 9. Angielskie pismo „British Weekly“, którego kierownikiem i redaktorem naczelnym jest sir Robertson Nicol, jeden z najgorętszych przyjaciół ministra wojny Lloyd Georgea, pisze co następuje: Z najlepszego źródła informują nas,

że ministerjum wojny powoła w najbliższych dniach pod sztandary ponownie jeden milion mężczyzn.

„Evening Post“ potwierdza tę wiadomość z tą różnicą, że naprawdę podobnie liczba zaciągniętych rekrutów nie będzie wynosiła miliona, lecz znacznie więcej.

Nowe transporty wojsk angielskich.

BERLIN, 17 | 9. Z Rotterdamu donoszą: Urzędy portowe w Rotterdamie podają do wiadomości, że wjazd okrętów neutralnych do portów angielskich został zamknięty. Przypuszczać należy, że zarządzenie to wywołane zostało przewozem wojsk angielskich.

Zakaz wszelkiego wywozu z Danji.

BERLIN, 17 | 9. „Lokal Azeiger“ dowiaduje się że źródła duńskie, że Danja zakazała wszelkiego wywozu konserw, kiełbas i ryb. Rozporządzenie odnośnie wejdzia w życie z dniem 25 września.

Nowe ugrupowanie wojsk.

ROTTERDAM, 17 | 9. Z Petersburga donoszą, iż wojska rosyjskie walczące na Kaukazie przeniesione zostaną na front zachodni, gdzie zamierzone jest wielkie przegrupowanie wojsk.

Rada koronna w Rosji.

STOKHOLM, 17 | 9. Nadeszła tu wiadomość z Petersburga, iż powstała inicjatywa zwołania wielkiej rady koronnej. Klęska wojsk rosyjsko-rumuńskich w Dobrudży wywołała w petersburskich kołach wojskowych przysiębiające wrazenie i obawiają się tam ciężkich następstw dla całego frontu rosyjskiego. Rumuńskiemu ministerjum wojny zarzucają zupełnie niedostateczne przygotowania do wojny, pomimo, iż miało ono ku temu wiele czasu. Cesarz jest oburzony, iż Rumunja rzuciła wszystkie swe doborowe wojska na Siedmiogród, nie myśląc wcale o obronie frontu południowego.

Zmiany w dowództwie rosyjskiem.

KARLSRUHE 17 | 9. Pisma szwajcarskie dowiadują się z Petersburga: Szeł dywizji gwardji, gen. Bezobrazow, usunięty został z zajmowanego stanowiska, prawdopodobnie skutkiem niesłychanych strat, jakie gwardja poniosła nad Stochodem. Podobno wkrótce nastąpią dalsze zmiany na stanowiskach kierowniczych w wojsku rosyjskiem.

Tylko na krótką kampanję wojenną.

PETERSBURG 17 | 9. „Ruskij Inwalid“ zaznacza, że Rumunja zgodziła się tylko na krótką kampanję wojenną. Jedyne pod tym warunkiem że będzie mogła ograniczyć się do wojskowego zajęcia Siedmiogrodu i w każdym razie operacje swoje zakończyć chce przed rozpoczęciem się okresu zimowego.

Najnowszy ołberzym morski.

BERNO, 17 | 9. Jak donoszą pisma francuskie, spuszczoneo przedwczoraj na wodę w St. Nazaire największy francuski parowiec transatlantycki „Paris“ o pojemności 37 tys. ton.

Zatopienie parowca.

LONDYN, 17 | 9. Według doniesienia z St. Malo pod datą 14 września zatopiony został parowiec „Hans Tapsen“ (1700 t.n). Załogę uratowano.

Program polskiej klasy robotniczej.

Na obradach w Krakowie Zarząd Polskiej Partji socjalno-demokratycznej powziął między innymi uchwałę,

w której, wyrażając wotum zaufania dla polityki Klubu polskich posłów soc.-demokr. w Kole Polskiem i N.K.N. stwierdzając, że programem polskiej klasy robotniczej w wojnie obecnej jest stworzenie niepodległego państwa polskiego, zabezpieczonego od wschodu krainami, stanowiącemi niegdyś część Rzeczypospolitej Polskiej.

Król Mikołaj czarnogórski w Paryżu.

BERLIN, 17 | 9. Pisma paryskie donoszą, że król czarnogórski Mikołaj powrócił z całą swiatą z powrotem do Paryża po zwiedzeniu frontu włoskiego i zobaczeniu się z córką królową włoską

Zapewnienia Holandji.

ROTTERDAM 17 | 9. W kołach urzędowych holenderskich zapewniają, że wszelkie pogłoski o zamierzonym jakoby projekcie dokonania próbną mobilizacji, tj. odwołania wszystkich żołnierzy i oficerów urlopowanych, są najzupełniej bezpodstawne.

Nowy nadprokurator Synodu.

STOKHOLM 17 | 9. Nadprokuratorem Synodu mianowany został Mikołaj Rajew, dotychczasowy członek rady ministerjum oświaty.

Biskup łucko-żytomierski.

BERLIN 17 | 9. Z Rzymu donoszą że Ojciec św. mianował dotychczasowego proboszcza w Żytomierzu biskupem djeceji łucko-żytomierskiej.

Ks. Borys w marynarce niemieckiej.

BERLIN, 17 | 9. Jak donosi dziennik urzędowy marynarki, bułgarski następca tronu ks. Borys przydzielony został a la suite do marynarki niemieckiej.

Atak lotników francuskich.

RZYM, 17 | 9. Jedenaście latawców, 1 hydroplan francuski, oraz lotnicy francuscy ostrzeliwali dnia 18 września skutecznie baterje i hale lotnicze w Parenzo. Wszystkie latawce wróciły pomyślnie do miejscowości, z których się wzniósły w powietrze.

Jak liczną jest kolonja polska w Moskwie.

GENEWA, 17 | 9. W komitecie polskim w Moskwie zarejestrowano przeszło 90 000 wysiedleńców, z tej liczby pod opieką komitetu znajduje się 36,000 (w tej liczbie i inwalidzi).

Dzwony polskie w Rosji.

BERLIN, 17 | 9. Biuro wyszukiwania ewakuowanych ładunków w Rosji znalazło ogółem 82 procent ładunków ewakuowanych. W liczbie ładunków metalow wykryto bardzo wiele dzwonów miedzianych z kościółów w Królestwie i Galicji. Z rozporządzenia naczelnika biura, inżyniera Franka ułożono monografię specjalną o tych dzwonach z Polski. Kopję monografji przesłano do Synodu prawosławnego.

Z Kalisza.**Ukaranie wiosek.**

Gubernator wojenny w Kaliszu skazał wioski w pow. tureckim: Zimotki na 500 marek. Przykone na 300 i Słomów Kościelny na 60 mk., ponieważ ukrywały zbiegłych jeńców rosyjskich.

Z Włocławka.

Morderstwo na omentarzu. W Otmianowie pod Włocławkiem zamordowano na omentarzu nad grobem matę wdowę Władysławę Piotrowską, której bandyci-mordercy zrabowali 20 marek i 5 rb.

KRONIKA

Dzisiejsze posiedzenie Rady Miejskiej.

Na dziś, wtorek 19 bm., 5 godz. po poł. zapowiedziane zostały posiedzenie Rady Miejskiej, na którym roztrząsane będą jawnie trzy punkty porządku dziennego.

1. Zapomoga dla szkoły analfabetów.

2. Wynagrodzenie Straży Ogniowej na Częstochowanie za pełnienie służby bezpieczeństwa publicznego.

3. Odszkodowanie uchwalone już przez Magistrat za różnicę kursu handlowego przy opłatach w szpitalach.

Czwarty punkt porządku dziennego, dotyczący sprawozdania komisji, która przeglądała bilans nie podlega jawnym obradom.

„Dzień kwiatka“ na Kolonje letnie.

W niedzielę 24 września Sekcja Kolonji letnich urzęda „Dzień kwiatka“ na rzecz swojej dziatwy. Zapisy kwesterek przyjmowane będą od czwartku w lokalu komitetu organizacyjnego w domu przy ul. Panny Marji № 43.

Dwie gospody „Jedności“.

Jak zapowiadaliśmy w sobotę o godz. 11 rano ks. Niedźwiedzki dokonał aktu poświęcenia dwóch gospód Stow. „Jedność“ i w krótkiej przemowie podkreślał potrzebę zrzeszenia się. Następnie chwile otwarcia gospód utrwalono na kliszy fotograficznej.

Nowozałożone gospody pozostają pod kierunkiem członka zarządu „Jedności“ p. Morawskiego, ogólny zaś doroz nad gospodarzami objęły pp. Kozanowa przy ul. Małej i Karwacka na Ostatnim Groszu

W gospodzie można zjeść obiad smaczny złożony z dwóch dań za kop. 30, szklanka herbaty z cukrem kosztuje 6 groszy. Z gospody korzystają też mogą osoby nie należące do Stowarzyszenia.

Nowej placówce koniecznej w dzisiejszych czasach, życzymy jaknajpomyślniejszego rozwoju.

Dzisiejszy odczyt.

Dzisiaj, we wtorek 19 bm. o g. 9 m 15 znany już w naszym mieście z szeregu odczytów p. Józef Wasercug wygłosi w teatrze „Apollo“ odczyt p. t. „Moralna strona sprawy polskiej“. — Odczyt ten zainteresuje chyba szerokie sfery naszego miasta ze względu na aktualną treść prelekcji, jak osobę prelegenta, jednego z najczynniejszych członków warszawskiego „Klubu Państwówców Polskich“.

Z niedzieli.

Niedziela ubiegła była pod każdym względem fatalną. Sprzyjała temu pogoda, która zasługuje na specjalne wyróżnienie z szeregu dni ubiegłych. Mówią wrzesień—jesień, ale to czegośmy byli świadkami onegdaj przypomniało najokropniejszy z dni marcowych listopadowych, wreszcie jeden z 40 dni potopu.

Od wczesnego rana padał deszcz ulewny, który chwilami lał z upustów niebieskich nie do wytrzymania. Ci, którzy nosili się z zamiarem wyjścia na ulocę, siedzieli w oknach, przeklinając zmienną porę roku...

To też pusto było na ulicy, zaledwie gdzieś przemknął jakiś człowiek—zapewne handlarz mydła lub nafty, spiesząc się, aby jaknajwięcej zarobił...

Lecz wszystko zmienne jest, jak kolory kartek na chleb, to też przed wieczorem wypogodziło się, wnet chodnik, to sławetne miejsce, zaroiło się od spacerowiczów, lecz i tym

szybko znudziło się chodzenie „tam i z powrotem“ i wnet wszystkich zobaczyliśmy w foyer kinematografów, lecz najliczniej było w „Odeonie“, gdzie podziwiano „Potęgę milczenia“, która mogłaby być dobrą receptą dla niejednego z częstochowan.

W cukierniach i kawiarniach słyszeć się dały najczęściej urywane głosy: „Dobrudza“, „5 dywizji“ i temu podobne, lub gwar.

Kupujcie losy na loterję R. G. O.

Zbliża się termin losowania Loterji dobroczynnej R. G. O. a wobec tego, że sprzedaż losów wkrótce zostanie zamknięta, należy spieszyć z zakupem tychże

Kto kupi los ten przyczyni się do zmniejszenia nędzy w naszej Ojczyźnie. Z dochodu Loterji korzystać będą najuboższe, najgłodniejsze warstwy naszego kraju — spieszymy więc nieść im pomoc, tembardziej, iż zbliża się zima i pomoc ta, więcej niż kiedykolwiek, potrzebną się okaże. A wszak z zakupem losów zyskuje się szanse wygrania — łączą się „utile cum dulci“.

Niech więc nie będzie w Częstochowie nikogo, ktoby losu R. G. O. nie kupił!

Losy nabywać można: jeszcze w kantorze administracji naszego „Gońca Częstochońskiego“—Panny Marji nr. 38 i w sklepach, w których oknach wywieszono są odpowiednie ogłoszenia loterji.

O pracę dla bezrobotnych.

Wobec zbliżających się dni jesiennych myśleć zawczasu należy o jaknajszybszem wyszukaniu pracy umożliwiającej egzystencję ubogiej ludności. Tembardziej wobec tak znacznego zmniejszenia zasiłku jakim jest redukcja rb. 13,000 dla R. O. m. Cz. aż do połowy, koniecznym jest wyszukiwanie pracy dla tych, którzy w kraju pozostali.

W jednym z pism warszawskich, w artykule pisanym w sprawie zaradzenia brakowi pracy—autor proponuje między innymi pracę przy kolejkach, przewożących kartofle i zboże do miasta z okolic w wagonikach typu używanego w cegielniach itp. Wobec nadchodzącej pory wżożenia kartofli z okolic do miasta, przy braku koni można by w Częstochowie zastosować tego rodzaju kolejki, przenoszone nawet z najdalszych okolic. Jak sobie autor wyobraża pracę przy takich kolejkach? Otóż dajmy na to w jednej ze wsi o kilka wiorst od Częstochowy odległej urządzić się składnicę kartofli, do której się znośi plony z najbliższej okolicy. Następnie przesuwa się linję kolejki dalej i w ten sposób kilkuset metrowa linja kolejki przy pracy tylko rąk ludzkich zamiast koni, dać może zarobek setkom osób.

Projekt ten jest pomysłyany może trochę po amerykańsku jednak z u-

4. + p.

z Zarzeckich

JÓZEFA BIAŁKOWSKA

po długich i ciężkich cierpieniach opatrzona św. Sakramentami zmarła w dniu 16 Września r. b. przeżywszy lat 69.

Wyprowadzenie zwłok z domu przy ulicy Pięknej № 7 do kościoła św. Zygmunta nastąpi w dniu 19 Września to jest we wtorek o godzinie 9-tej rano a następnie po nabożeństwie żałobnem tegoż dnia odbędzie się pochowanie zwłok na cmentarzu parafjalnym. O czem pogrążeni w smutku zawiadamy

Syn, Córka, Synowa i Wnuki.

wagi na brak zarobków i drożyzny koni wart jest przedyskutowania, a dałby może jeszcze przed zimą zarobek wielu.

Ten sam autor porusza wprowadzony już w Warszawie w czyn projekt wózków ręcznych, wypożyczanych biednym, dla zarobienia niemi przy przewożeniu towarów w mieście. Wózki te są specjalnie skonstruowane, gdyż są wytrzymałe, a przytem lekkie i łatwe do pchania po bruku ulicznym.

Wobec zmniejszenia się funduszków R. O. m. Cz. obowiązkem każdego, kto ma jakąkolwiek pracę do zafiarowania jest donieść o tem Głędzie Pracy przy R. O. m. Cz. a ta wysła pracownika.

Projekty powyższe wśród braku innych gdyby R. O. m. Cz. rozpatrzyła — może cokolwiek da się zastosować.

Z gruzów dawnej prochowni.

Pamiętają częstochowanie z czasów przedwojennych t. zwaną prochownię za Jasną Górą, którą widać było najlepiej z wałów klasztornych. Prochownię tworzył wał czworoboczny, który krył podziemne składy amunicji, opodal był dość duży domek parterowy z cegły czerwonej. Po wyjściu Rosjan z Częstochowy, domek został rozebrany przez ubogą ludność, która skwapliwie korzystała w ten sposób z drzewa na opał.

Zostały wreszcie tylko cegły, z których obecnie zrobiono chodnik wzdłuż placu Jasnogórskiego, obok parku Staszica, aż do ulicy 7 Kamiennej.

Chodnik jest dość szeroki i umożliwi mieszkańcom tej dzielnicy przejście w czasie jesiennych błot i zimowych ślizgawic.

Kwaśny chleb.

Od jakiegoś czasu piekarnie miejscowe wypiekają chleb strasznie kwaśny, tak, że po jego spożyciu nie tylko dzieci, lecz nawet dorośli uczuwają bólesci i zaburzenia żołądkowe. Czyby nie można w tej sprawie czego zaradzić?

Cholera wśród drobia.

W folwarku Zakrzew, należącym do dśbr Zagórze w gminie Kamyk wybuchła cholera wśród drobia.

Z „Paryskiego“.

Po niezbyt udatym i dowcipnym sketchu „Zemsta kuzynka“, tworzącym zresztą wraz z innymi numerami ostatniego programu całość dość powołną w swej akcji, nie wyłączając nawet fałszowanego mazura, na repertuar teatru „Paryskiego“ wejdzie dziś we wtorek podobno doskonała revueta w dwóch aktach p. t. „Gdzie są moje spodnie“.

Trochę może „kinematograficzny“ więcej niż „teatralny“ tytuł sztuki kryje, jak zapewnia reżyserja, świetną farsę pełną aktualnych dowcipów i komicznych qui pro quo, a w wykonaniu powiększonego zespołu nowa revueta ożywi zapewne cokolwiek smutny nastrój wśród bywalców teatru „Paryskiego“. Zresztą bę-

nie to w mocy całego zespołu, a głównie p. Wojciechowskiego, który wystąpi w roli Żydka, krawca, profesjonalnego, a wiemy że artysta tyle tego rodzaju wykonywać celująco. Czołogę ilustrować będzie lekka muzyka.

Kursa pedagogiczne.

Zapisy na Kursa pedagogiczne przedłużone zostały do piątku 20 bm. Wszyscy już zapisani niech się zgłoszą jutro, we środę 20 września o godz. 3 po poł. do gimnazjum T-wa Opieki Szkolnej, w celu otrzymania bliższych informacji o rozpoczęciu roku szkolnego.

Kto się jeszcze nie zapisał, niechaj się spieszy, by tem przyspieszyć początek wykładów.

Na I kurs wymaga się przygotowania z 4 klas, na II—5 kl., co najmniej.

Kandydaci i kandydatki niech przynioszą świadectwa szkolne i krótki wypis metryczny.

„Zabusia“ na studentów.

Komitet organizujący drugie w naszym mieście widowisko studenckie zawiadamia nas, że wybór sztuki na niedzielne przedstawienie w teatrze „Apollo“ 24 bm. został zmieniony i że zamiast „Tresowanych dusz“ wystawioną będzie „Zabusia“ co wypadnie podobno na korzyść widzów gdyż gra amatorów ma być koncertową. Reszta powodzenia zależy od publiczności, która oceni zabiegi organizatorów i poprze widowisko tembardziej, że jak nas zapewniano karota jest wyjątkową.

Kradzieże koni.

Ostatnio rozpowszechniły się bardzo kradzieże koni świadczą o tem wypadki w dniach ostatnich, mianowicie gospodarzowi Franciszkowi A-

damkowi w Wręczyo Wielkich niezłani sprawcy uprowadzili konia wartości rb. 900, a Etkaszowi Wawriła w Dabrownie skradziono z niezamkniętej stajni konia również tej samej jak i poprzedni wartości.

Miejska komisja szacunku strat wojennych.

Dla oszacowania strat, poniesionych wskutek wojny przez mieszkańców m. Częstochowy, utworzona została jak wiadomo Komisja Szacunkowa miejska, w której skład wchodzi:

Przewodniczący: K. Maliński, E. Nowak, Dr. Piłczer: Sarna Człobkowie: J. Janowski, F. Ebert, J. Węciławski, J. Ozgowski.

Biuro Komisji mieści się w Częstochowie przy ul. Teatralnej nr. 17 i otwarte jest codziennie prócz niedziel i świąt od godz. 9 rano do 1 po południu.

Osoby pragnące aby ich straty oszacowane zostały, winny zgłosić się do biura Komisji.

Oplata wynosi 1 rubla od każdych 100 rubli stwierdzonych strat.

Oplata ta nie może wynosić mniej niż 3 rb. od właściciela nieruchomości, właściciela handlu lub warsztatu rzemieślniczego; niż 1 rb. od lokatora, który nie jest właścicielem ani nieruchomości, ani handlu, ani warsztatu rzemieślniczego.

Oplata powyższa może być zmniejszona do pół proc., czyli do 5 rubli od każdego tysiąca stwierdzonej przez Komisję cyfry strat w tych wypadkach, gdy poszkodowany silnie ucierpiał, lub gdy oszacowanie strat okaże się wyjątkowo proste i łatwe.

Poszkodowany może być uwolniony od opłaty tylko w wypadkach zupełnie wyjątkowych, gdy ubóstwo

jego stanowczo będzie przez Komisję Szacunkową stwierdzone.

Wszystkie informacje udzielane są bezpłatnie.

Od Administracji.

Upzejmie prosimy Szanownych Prenumeratorów „Gońca” o jakowe wpłaconie prenumeraty gdyż zalegającym zmuszeni będziemy wstrzymać wysyłkę „Gońca” Częstochowskiego”.

Letni rozkład pociągów.

od dnia 1 maja 1918.

Z Częstochowy odchodzą

pociągi w godzinach następujących:

Do Herbów: 5.48 rano, 11.58 w południe, 4.08 po poł., 7.53 wiecz.

Do Kielc: 10.15 wiecz., 5.14 rano, 1.00 po-południu.

Do Sosnowca: 7.06 rano, 10.44 rano, 11.55 w południe (pośpieszny), 5.21 po południu, 9.51 wieczorem, 4.17 rano (pośpieszny).

Do Warszawy: 9.28 rano, 12.47 w południe (pośpieszny), 2.12 po poł., 5.12 po południu, 9.08 wiecz., 1.09 w nocy (pośpieszny).

Do Częstochowy przychodzą

Z Herbów: 7.42 rano, 10.45 rano, 12.35 w poł., 6.01 wiecz. 10.00 wiecz.

Z Kielc: 10.80 rano, 4.29 po poł., 11.34 w nocy.

Z Sosnowca: 9.18 rano, 12.37 w poł. (pośp.), 2.04 po poł., 5.02 po poł., 8.58 wiecz., 1.02 w nocy (pośp.)

Z Warszawy: 6.58 rano, 10.84 rano, 11.48 rano (pośp.), 5.11 po poł., 9.41 wiecz., 4.10 rano (pośp.)

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Program od wtorku 19-go do piątku 22-go Września r. b.

Zośka Czernowska

Dramat z życia arystokraty rosyjskiego. Dzieło Karola Decroix w 4-eh częściach.

Piękne widoki Normandji (Zdjęcia z natury)

Nowości NA SCENIE Nowości
Gdzie moje spodnie?

Revue w 2 aktach ze śpiewami i tańcami H. Belle grana z olbrzymem powodzeniem w teatrze Bi-ba-bo w Warszawie

Teatr „ODEON”

Program od piątku 15-go do środy 20-go Września 1918 roku.

POTEGA MILCZENIA

Znakomity dramat w 4-oh częściach. W roli głównej słynna, niezrównana

Henny Porten

Część 1-a: Niezwykły środek leczniczy. || Część 3-a: Nowy asystent.
Część 2-a: Uzdrowiona. || Część 4-a: Mifosć i obowiązek

KRONIKA WOJENNA

Aktualne zdjęcia z placu boju.

SZCZYPAWKA (komiczny)

OFIARA POMYŁKI (komedja)

Ceny tniejse/ zwykle. — Szczegóły w programach.

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

w Częstochowie

ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej. przyjmuje codziennie od 9-1 i od 3-7 wieczorem.

Doktor PAWEŁ BRONIAŃOWSKI

w Częstochowie przeprowadził się na ulicę Panny Maryi Nr. 21 obok Teatru Paryskiego.

Choroby skórne i dróg moczowych. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-7 po poł. Pante od 12-1 po poł.

Złoty kwity lombardu Kasy Pożyczkowej Oszezędnościowej 18514, 23264, 21344. 701-

Do wynajęcia dwa pokoje z kuchnią i wygodami od 1 Października Jasnogórska № 19. 706-

Kinematograf „KOK” może dać ludziom posiadającym kilka set rubli, stale dostanie utrzymanie, sam wytwarza światło elektryczne, filmy są niepalne. Specjalny Śkład ul. Panny Maryi № 23 na piętrze. 711-

Do kopania kartofli potrzeba ludzi! 50 k. dziennie folwark Lisieniec. 713-

Potrzebny obłopiec do posług. Wiadomości w Administracji Gońca. 717-

Kuchnia kaflana do sprzedania. Wiadomość w piwiarni w Starym Parku. 717-

Dobrze umeblowanego wglądnie i próżnego pokoju z osobnym wejściem tylko w dobrym domu w pobliżu ratusza poszukuje się zaraz lub od 1 Października. Zgłoszenia pod S. K. do Gońca.

Pokój umeblowany, światło elektryczne ulica Panny Maryi № 52 ma 3. 718-